

Розвиток творчого потенціалу учнів у процесі проєктно-технологічної діяльності у контексті НУШ

Анотація. У статті розкрито зміст творчого потенціалу особистості, охарактеризовано особливості розвитку творчого та критичного мислення в процесі проєктно-технологічної діяльності в контексті НУШ, визначено передумови успішної реалізації проєктів на уроках технологій, спрямованих на втілення творчого задуму кожного учня в готовий продукт.

Ключові слова: творчість, творчий потенціал, проєкт, проєктування, творча діяльність, методи розвитку творчого та критичного мислення.

Abstract. The article reveals the content of the creative potential of the individual, characterizes the features of the development of creative and critical thinking in the process of project-technological activity in the context of the National Academy of Sciences, defines the prerequisites for the successful implementation of projects in technology lessons aimed at the realization of the creative idea of each student into a finished product.

Keywords: creativity, creative potential, project, designing, creative activity, methods of developing creative and critical thinking.

Постановка наукової проблеми. Сучасний світ з його стрімким розвитком орієнтує педагогіку на створення нової школи, що відповідає запитам сьогодення та викликам майбутнього. Відтак, 2018 року, розпочалася реалізація Концепції Нової української школи (НУШ), головною метою якої стало створення школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувалося донині, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

Перехід до НУШ передбачає впровадження в освітній процес нових підходів до навчання, спрямованих на формування м'яких навичок (soft skills), формування інтелектуально розвиненої, ініціативної особистості учня, здатної нестандартно та творчо мислити, розв'язуючи завдання у будь-яких життєвих ситуаціях.

Згідно аналітичних даних, оприлюднених у звіті Всесвітнього економічного форуму «Future of Jobs Report 2023», одне з перших місць посідає саме творче та аналітичне мислення особистості [6]. Незважаючи на появу та розвиток Штучного інтелекту, відтак, саме людині належить здатність до творчості та креативності, як основоположних засад розвитку всього нового та інноваційного.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує сталий інтерес науковців до проблеми формування та розкриття творчого потенціалу. Серед найґрунтовніших у висвітленні досліджуваної проблеми можемо виокремити роботи Ю. Гатанова, Д. Богоявленської, Дж. Гілфорда, О. Матюшкіна, В. Моляко, Н. Роджерса, С. Сисоевої та ін. [5].

Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі проєктно-технологічної діяльності у розвитку творчого потенціалу учнів НУШ.

Виклад основного матеріалу. Творчий потенціал за своєю сутністю є інтегруючою якістю особистості, що характеризує міру її можливостей ставити і вирішувати нові завдання у сфері своєї діяльності, яка має суспільне значення. Тому, вимірювати творчий потенціал потрібно не тільки новизною і значущістю опрідметнених результатів творчої діяльності, а й тими змінами в особистісній структурі суб'єкта творчості, які призводять внаслідок самовдосконалення і самореалізації особистості до змін у характері та змісті її життєвих виявів [5]. Відтак, дослідження змістовної сутності, структури та передумов успішної реалізації творчого потенціалу учня, є актуальними питаннями на сучасному етапі розвитку освітньої технологічної галузі.

Відповідно до Державного стандарту метою технологічної освітньої галузі є

реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження [1].

Реалізація змісту технологічної освітньої галузі відбувається через проєктний, компетентнісний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, інтегральний підходи до викладання навчального предмету «Технології».

Шкільний курс технологій будується на проєктній діяльності і саме засади критичного мислення дозволяють створити оптимальні умови для творчого саморозвитку та творчої самореалізації, формування життєвих і предметних компетентностей, позаяк основним принципом проєктного навчання є особистісно-орієнтований підхід, що у свідомості учня це має такий вигляд: «Все, що я пізнаю, я знаю, і для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати».

Проєктування є діяльністю зі створення образу майбутнього, передбачуваного явища. Воно є одним з аспектів творчості людини і засновано на плануванні, прогнозуванні, прийнятті рішень, розробці, науковому дослідженні. Ґрунтуючись на поняттях технології навчання і проєктування, проєктну методика варто розглядати як сукупність пошукових, проблемних методів, творчих за самою своєю суттю, що становить дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності, розвиток креативності й одночасне формування певних особистісних якостей учнів у процесі створення конкретного продукту.

Успішність та ефективність проєктування забезпечується за умови правильної та послідовної, організаційно-спланованої роботи вчителя та учня, в основі якої лежить логічна послідовність дотримання етапів виконання проєктів (організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний). Неабияку роль при цьому мають обрані (відповідно до вікової категорії та проєкту, етапу виконання) методи, прийоми і форми роботи. Технології розвитку творчого та критичного мислення є найоптимальнішими у процесі реалізації проєктів на уроках технологій, адже сприяють формуванню в учнів навичок творчого та системного мислення, спонукають учнів до аналізу, пошуку нестандартних рішень, прийняття усвідомлених висновків.

Проте у реалізації технологічної освітньої галузі акцентується увага не лише на опанування учнями певної технології, а, в першу чергу, на вмінні дитини втілювати власний творчий задум у готовий продукт проєктно-технологічної діяльності. При цьому змінюється роль вчителя від «передавача» знань до наставника, ментора, коуча, який допомагає учневі ефективно організувати власну проєктну діяльність. Реформа НУШ надала учителю академічну свободу, зокрема, у виборі модельної та розробці власної навчальної програми. Обрані учителем теми проєктів мають відповідати запитам учнів та бути спрямованими на задоволення потреб їхньої родини, громади чи суспільства. Відтак, якщо учні зацікавлені тематикою проєкту, у них підвищується мотивація до навчання та інтерес до опанування різних технологій, вияву власної творчості. Важливою складовою проєктного навчання є реалізація соціально значущих та групових проєктів, які сприяють ефективній взаємодії усіх учасників навчального процесу задля розв'язання навчальних завдань у процесі колективної творчої роботи.

Упровадження таких інноваційних освітніх технологій, як проєктна технологія, технологія розвитку критичного мислення, які, у першу чергу, забезпечують активізацію пізнавальної самостійної творчої діяльності учня, реалізацію навчання через дослідження, сприяють ефективній реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі та розвитку творчого потенціалу кожного учня.

Висновок. Таким чином, реалізація творчого потенціалу учнів відбувається у процесі проєктно-технологічної діяльності під час виконання ними творчих, дослідницьких, винахідницьких завдань, спрямованих на розв'язання життєвих завдань і втілення творчого

здуму в готовий продукт. При цьому важливим залишається вибір учителем ефективних педагогічних технологій, методів та форм навчання. Нова українська школа є середовим розвитку творчості та креативності усіх учасників освітньому процесу.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. Огляд і розбір Держстандарту технологічної освітньої галузі. URL: <https://naurok.com.ua/post/oglyad-i-rozbir-derzhstandartu-tehnologichno-osvitno-galuzi>
5. Холоденко В.О. Творчий потенціал особистості: зміст, структура та передумови успішної реалізації у мистецькій освіті.
6. Future of Jobs Report 2023. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf?fbclid=IwAR3GPEYXz3Nu5pg4GIHWGiygHvazLI4L_g2VP_6im6Bck4tUY2pXa1TUvTw